

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm II. Si aduersus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

conceditur, tit. ff. & Cod. Ex quibus causis maiores. Et ad id multum iuuare debet causa pietatis, ac religionis.

NOTANDVM II. Ecclesie (sicuti & Reipubl.) interdum etiam post elapsum quadriennium concedi debet in integrum restitutio.

QVÆRITVR primò: Vtrum id sit speciale in Ecclesia, & Republ. vt etiam post quadriennium ipsi quandoque subueniatur. Respondeo cum Mol. cit. disp. 574. n. 3. esse id speciale, partim propter fauorem publicum, qui semper manet: partim quia Ecclesie tanquam personæ sanctæ citius succurri debet, cum per administratores gubernetur, quorum negligentia seu delictum non est æquum illi imputari. Sed Minor posteaquam ætatem legitimam consecutus est, maiorem fauorem iam non meretur, quam alij; ideoque ex ijs tantum causis subueniri ipsi debet, ob quas etiam maiores natu restituuntur, vt dixi lib. 3, Th. mor. tr. 4. c. 11. n. 5, add. 1.

QVÆRITVR secundò: Quanam sint illæ aliæ causæ, præter collusionem, & fraudem, ob quas finito quadriennio Ecclesie in integrum restitui debent. Respondeo: duas potissimum à Doëtoribus afferri; I. Si læsio valde enormis fuerit, vt videre licet apud Couar. 1. resol. c. 2. n. 11 Mol. cit. n. 3. & sumitur ex c. penult. de rebus Ecclesie non alienandis. Quanam autem talis læsio censenda sit, Iudicis arbitrio committendum esse videtur, teste Couar. cit. n. 11. vers. Secundò. Mol. n. 3. in fine. II. Si inculpa ignorantia, aliudue iustum impedimentum obstitit, quò minus restitutio intra quadriennium peteretur, sicuti explicauit cit. c. 11. n. 4. Tale impedimentum in specie censetur, dum Prelatus, qui malè administrat, in uinis est, & non facillè adducitur, vt proprium factum retractet; vel si à Iudice, qui sententiam tulit, propter metum non audeat Ecclesia restitutionem petere, iuxta ea quæ notantur in c. tum ex literis, vbi Abb. n. 10. hoc tit.

QVÆRITVR tertio: Quanto tempo-

re Ecclesia, vel Respubl. post elapsum quadriennium ex supradicta aliqua causa restitui possit? Respondeo cum Couar. cit. c. 3. n. 12. in fine; Hanc restitutionem ex Iudicis officio extraordinariè dari posse, vsq; ad annos xxx. argum. l. sicuti in rem, C. de præscript. xxx. vel. xl. annorum, vbi Gl. margin. ait, ver. persecutione; Quòd contra Iudicis officium ordinariè non præscribitur ante tempus longissimum, videl. xxx. annos.

CAPITVLVM II,

Si aduersus.

PARAPHRASIS.

Si Prelatus aliùsue Procurator Ecclesie in iudicio agens confessionem fecerit, ex qua Ecclesia læsa fuit; post elapsum quadriennium, si restitutio in integrum peti per negligentiam intermissa fuit, amplius non conceditur; nisi rationalis causa aliud persuaserit. Ceterum si errorem qui in facto consistat, circa confessionem suam Ecclesie reuocare velit, semper auditur (sicuti & priuatus quilibet) donec causa finita sit.

SVMMARIVM.

1. Ecclesia læsa per Prelatum vel Procuratorem, qui in iudicio aliquid passus fuit, quod probari non poterat, succurrit duobus modis, petitione restitutionis in integrum, & reuocatione confessionis, allegando errorem facti (non iuris) commissum esse.
2. Error autem probari debet ante latam sententiam, non causa conclusam.

PRO intellectu huius c. aduerte; Si Prelatus v. g. nomine Ecclesie agens in iudicio quippià fateatur, quod probari non potest, atque idcirco Ecclesia nocumentum incurrat, duplex modus est succurrendi: Primus, vt Ecclesia petat restitutionem in integrum, quo casu sufficere ei probare læsionem

nem grauem, cum hæc sufficiens causa sit restituendi Ecclesiam. At verò maiornatusi ex hoc capite beneficium restitutionis post latam v. g. sententiam petere vellet, ex clausula Prætoris generali: *Siqua alia causa &c.* probare teneretur non tantum læsionem, sed etiam errorem facti in confessione commissum. Ita Gl. hic ver. confessionem, Petr. Anchar. col. 2. Dominic. col. 1. ver. Nota bene illam Gl. Alter modus est, si confessio reuocetur, allegando errorem commissum fuisse. Quod intelligi debet de errore facti, non iuris: Nam iuris error ordinariè excusatur l. 2. ff. de confessis, l. error, 8. ff. de iuris, & facti ignorantia.

Exempli causa: Si Prælati in iudicio fateatur, Capituli consensum ad alienationem rei Ecclesiasticæ interuenisse, cum non interuenierit, error facti est: Sin autem alienationem absque Capituli consensu factam Prælati in iudicio validam fateatur, seu

propter iuris ignorantiam non alleget, Capituli consensum non interuenisse; error iste obest Ecclesiæ: quamuis petere possit restitutionem in integrum.

Deinde necesse est, vt error facti, qui commissus esse dicitur, ante latam sententiam probetur, sicuti ex hoc textu colligitur, & habetur in c. vlt. de confessis, & tradit Gl. in cit. l. 2. vbi ait; Quod confessio facti erronea vsque ad sententiam reuocari possit.

Sed quid? Si in causa inclusum sit, ita vt nihil restet, nisi ferenda sententia, vtrum error facti reuocari possit. Negat Ioan. Monachus hic n. 2. argum. e. auditis, 8. de Procurator. quam sequitur Ioann. Andr. Dominic. Petr. Anchar, not. 5. Quia postquam in causa conclusum est, non admittitur probatio partis, atqui sine probatione error facti frustra allegatur. Nisi notorium sit, errorem commissum esse; vel Iudex ex officio de commisso errore cognoscere velit.

TITVLVS XLII.

DE ALIENATIONE IVDICII MV-

TANDI CAUSA FACTA.

CAPITVLVM I.

Ex quorundam.

PARAPHRASIS.

 I quis metu iudicij futuri, quia scit rescriptum contra ipsum impetratum esse, rem, super qua controuersia erit, alienet vendendo, donando &c. tum per rescriptum, quod impetratum erat contra alienantem, is ipse conueniri poterit, in quem res translata est.

SVMMARIVM.

1. *Contra alienantem dolo malo rem litigiosam in alium iudicij mutandi causa, datur actio in factum ad interesse, contra possessorem rei vindicatio.*
2. *In duobus autem casibus cessabitur quis dolo malo rem alienasse. 1. Si eam in extraneam personam transfudit. 2. Si in alium sub eodem iudice constitutum, sed potentiores alienauit.*
3. *Idem est de actore, si in causa iudicij mutandi actionem suam in potentiores dolo alienauit: succurrendum enim etiam ipsi est per restitutionem in integrum.*
4. *Contra*